

9. Filiz çocuk gazetesinde yer alan yazı türlerinin değerlendirilmesi

Raşit KOÇ¹

APA: Koç, R. (2023). Filiz çocuk gazetesinde yer alan yazı türlerinin değerlendirilmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (34), 129-142. DOI: 10.29000/rumelide.1316236.

Öz

Çocuk edebiyatı kavramının ortaya çıkmasından itibaren çocuk edebiyatı alanında eser veren yazarlar ve yayıncılar çocuklara yönelik nitelikli eserler sunmak için edebiyatın her türünü çocuk edebiyatı içerisinde değerlendirerek geniş okuyucu kitlelerine ulaşmak istemişlerdir. Çocuk gazeteleri ve dergilerinin ortaya çıkması da bu çabaların ürünüdür. Çocuklar için yazmak her zaman ustalık gerektiren bir yazma becerisi olmuştur. Bunu bilen çocuk edebiyatı yazarları çocukların beğenilerini merkeze alarak hazırladıkları çocuk dergileriyle, çocuk gazeteleriyle çocukların beğenilerini kazanarak uzun süre okunmak ve takip edilmek istemişlerdir. Bu amaçla hazırladıkları dergi ve gazetelere her edebî türden örnekler yerleştirerek okurlarının ilgisini çekmeyi amaçlamışlardır. İlk örnekleri Almanya'da görülen çocuk dergileri ve gazeteleri Tanzimat'tan sonra matbuat hayatının canlanmasıyla Osmanlı Devleti'nde de yayınlanmaya başlar. Cumhuriyetin ilanından ve harf devriminden sonra daha da gelişen süreli çocuk yayınları çocuk edebiyatının önemli bir bölümünü oluşturur. Türkiye dışındaki Türkler de yaşadıkları coğrafyalarda dillerini ve kültürlerini devam ettirebilmek ve çocuklarına ana dillerini öğretmek amacıyla çocuk dergilerinden ve gazetelerinden yararlanırlar. Bu amaçla Bulgaristan'da, eski Yugoslavya'da yaşayan Türkler çıkardıkları çocuk dergileri ve gazeteleriyle kültürel varlıklarını sürdürmeyi başarırlar. Bu gazetelerden biri olan Filiz çocuk gazetesi, 1992-2019 yılları arasında Bulgaristan'da 27 yıl boyunca Balkanlarda yaşayan Türk çocuklarının dil ve düşünce gelişimine, ana dili öğrenimlerine katkıda bulunmuştur. Bu çalışmada, Filiz gazetesinin 2011-2019 yılları arasında yayınlanan sayılarında yer alan yazılar doküman analizi yöntemiyle taranarak türlerine göre incelenecektir. Böylece Türkiye'de hakkında fazla bilgiye sahip olunmayan Filiz çocuk gazetesinin çocuk edebiyatı ve Türkçe öğretimi alanında tanınarak gazeteyle ilgili farkı çalışmaların da yapılmasına katkı sunmak amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Filiz çocuk gazetesi, çocuk edebiyatı, süreli yayınlr, çocuk gazetesi

Evaluation of the types of articles in Filiz children's newspaper

Abstract

Since the emergence of the concept of children's literature, authors and publishers working in the field of children's literature have wanted to reach a wide audience by evaluating all types of literature within children's literature in order to offer quality works for children. The emergence of children's newspapers and magazines is also the product of these efforts. Writing for children has always been a masterful writing skill. Knowing this, children's literature writers wanted to be read and followed for a long time by gaining the appreciation of children with children's magazines and children's newspapers they prepared by focusing on children's tastes. For this purpose, they aimed to attract the attention of their readers by placing examples of all kinds of literature in the magazines and newspapers they prepared. Children's magazines and newspapers, the first examples of which were seen in Germany, began to be published in the Ottoman Empire with the revival of printing life after the Tanzimat. Periodicals, which developed further after the proclamation of the Republic and the

1 Doç. Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi ABD (Van, Türkiye), raskoc@yyu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-5994-6197 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: .04.05.2023-kabul tarihi: 20.06.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1316236]

letter revolution, constitute an important part of children's literature. Turks outside Turkey also benefit from children's magazines and newspapers in order to maintain their language and culture in the geographies they live in and to teach their children their mother tongue. For this purpose, Turks living in Bulgaria and the former Yugoslavia managed to maintain their cultural existence with the children's magazines and newspapers they published. One of these newspapers, Filiz children's newspaper, contributed to the language and thought development and mother tongue learning of Turkish children living in the Balkans for 27 years in Bulgaria between 1992 and 2019. In this study, the articles in the issues of Filiz newspaper published between 2011-2019 will be scanned by document analysis method and the articles in Filiz children's newspaper published in Turkish in Bulgaria will be examined according to their types. Thus, it is aimed to contribute to the recognition of Filiz children's newspaper, about which there is not much information in Turkey, in the field of children's literature and Turkish teaching and to contribute to the different studies related to the newspaper.

Keywords: Filiz children's newspaper, children's literature, periodicals, children's newspaper

Giriş

Sürelî yayınlar çocuk edebiyatının bir türü olarak çocukların dil ve düşünce gelişiminde önemli yere sahiptir. Zira bu yayınlardaki süreklilik çocuklarda merak güdüsünü canlı tutar. Çocuk okuyucu takip ettiği süreli bir çocuk yayınının gelecek sayısını sabırsızlıkla beklemeye başlar. Bu tür gazete ve dergilere kendi yazmış olduğu yazıları, çizdiği resimleri göndermek ve bunların yayınlanması çocukları ve gençleri mutlu eder. Böylece çocukların içlerinde olan okuma, yazma, resmetme, araştırma arzusu ve yeteneği gelişir. Sürelî yayınların haftalık, on beş günlük, aylık gibi zaman aralıklarında yayınlanması, bu yayınlara belirli bir süreliğine abone olunması sayesinde çocukların okumayla, yazmayla olan bağları kopmadan devam eder. Bu yayınlar sayesinde çocuklar, farklı şehirlerden ve ülkelerden arkadaşlar edinebilir. Sürelî yayınlarda çocukların ilgisini, merakını çekecek farklı sayfaların yer alması süreli yayınların okunurluğunu artırmaktadır. Her türden okur bu yayınlarda kendi zevkine, ilgi ve beğenisine okuma alışkanlığına uygun metin ve bölüm bulabilir. Çocuklar için özel olarak belirli zaman dilimlerinde yayınlanan dergiler ve gazeteler çocukların belirli konularda ve güncel olaylar hakkında bilgi edinmelerini sağlamaktadır. Bu sayede öğrenme ihtiyaçları karşılanan çocuklar, kendilerine ders kitabı dışında eğlenceli ve eğitici bir öğrenme ve hoş vakit geçirme alanı bulmuş olurlar (Gezmen, 2019, s. 61).

Okuduğunu anlayan ve okumayı alışkanlık haline getirmiş bireylerin yetiştirilmesi bir toplum için en önemli hedeflerdendir (Kemiksiz, 2021, s. 973). Bu sebeple çocuklarımıza küçük yaşlardan itibaren okuma alışkanlığı ve okuma zevki kazandırma açısından çocuk edebiyatı ürünleri önemli bir yere sahiptir. Masal, efsane, ninni, halk hikâyeleri gibi sözlü edebiyat ürünlerinin yeniden kaleme alınmasıyla ilk örneklerini gördüğümüz çocuk edebiyatı alanında gün geçtikçe özgün, yeni eserler verilerek çocuk edebiyatı tür ve içerik açısından zenginleşerek geniş kitlelere ulaşmayı başarmıştır. Çocuklar sadece kendileri için yazılan eserleri okumakla yetinmemişler, yetişkinler için yazılmış nitelikli eserleri de okuyarak çocuk edebiyatı yazar ve yayıncılarını farklı alanlara yönelmeye zorlamışlardır. İlk çocuk eserlerinin verilmesiyle başlayan çocuklara hitap etme arzusu, kitap dışında dergi, gazete gibi süreli yayınların çocuk edebiyatı içerisinde yer almasına yol açtı. Matbaanın icadıyla kitap sahibi olmanın hem kolaylaşması hem de ucuzlaması çocukların kitaba ulaşımını kolaylaştırdı. Avrupa'da sanayi devriminden sonra insanların hayat standartlarının yükselmesi, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına cevap verecek çocuk kitaplarının çoğalmasını sağladı.

Batıda matbaanın icadıyla daha hızla yayınlan gazetecilik faaliyetleri ülkemize Tanzimat döneminde başlamıştır. Tanzimat döneminde, halkı aydınlatmak ve kamuoyu oluşturmak için birçok gazete, dergi

gibi basın yayın organı çıkarılmıştır (Acer, 2021, s. 100). Osmanlı Devleti'nde ilk gazete 1831 yılında çıkmaya başlayan *Takvim-i Vakayî*'dir. Bu devlet eliyle çıkan resmi bir gazetedir. Daha sonra 1840 yılında William Churchill tarafından çıkarılan *Ceride-i Havadis*, 1860 yılında Ağâh Efendi ve Şinasi tarafında çıkarılan *Tercüman-ı Ahval* gazetesi Osmanlı Devleti'nde ilk özel gazete olarak karşımıza çıkar. *Tercüman-ı Ahvâl*'dan ayrılan Şinasi 1862 yılında *Tasvir-i Efkâr*'ı çıkarmaya başlar. Matbaanın Osmanlı topraklarına geç gelmiş olması basılı edebiyat ürünlerinin elle çoğaltılması nedeniyle herkesin kitaba ulaşmakta zorluk çekmesi, okuyazar sayısının az olması gibi sebeplerle kültürel hayat geri kalmıştır. Fakat Tanzimat'tan sonra gazetenin yaygınlaşması, yapılan ıslahat çalışmalarıyla yeni okulların açılması bu okullarda Türkçe öğretimi için yeni kitaplara ihtiyaç olması Osmanlı aydınını yeni türlere yönlendirmiştir. Böylece Ağâh Efendi ve Şinasi'nin çıkardığı *Tercümân-ı Ahvâl* gazetesiyle başlayan özel gazetelerin sayıları giderek artmış ve değişik içeriklere sahip gazete ve dergiler Türk süreli yayınlar tarihinde yerini almıştır. 1896 yılında yayınlanmaya başlayan *Servet-i Fünûn* dergisi de buna bir örnektir. Yayın hayatına fen ve tabiat bilimleri dergisi olarak başlayan dergi 1901 yılında derginin başına Tevfik Fikret'in geçmesiyle bir edebiyat dergisine dönüşmüştür.

Gazetecilik faaliyetlerinin başlaması, gazetelerde yayınlanan yazıların geniş halk kitleleri tarafından okunması arzusunu beraberinde getirir. Bu nedenle matbuat hayatında yer alan yazarlar daha çok okunmak amacıyla dillerini ve üsluplarını gözden geçirme, halkın anlayacağı bir dille yazma ihtiyacı duymuşlardır. Böylece bu dönemde dilde sadeleşme çalışmalarının da hızlandığını görmekteyiz. Bu tutuma bir örnek olarak Ali Suavi'yi ve Namık Kemâl'i verebiliriz. Ali Suavi, Muhbir (1866) gazetesinin ön sözünde gazetenin umum halkın anlayacağı bir dille yazılacağını belirtir (Koç, 2007, s. 14).

Dergi ve gazete gibi süreli yayınların çoğalması ve bu yayınlarda yer alan yazılarda kullanılan dilin sadeleşmeye başlamasıyla çocuk dergileri ve gazeteleri de ortaya çıkmaya başlamıştır. Ülkemizde 1869 yılında Sıtkı Efendi tarafından aynı adla yayınlanan bir gazetenin eki olarak yayınlanan "Mümeyyiz" ilk çocuk dergisi olarak kabul edilir (Şimşek, 2011, s. 2). *Mümeyyiz*'den sonra *Hazine-i Etfal* (1873), *Sadakat* (1875), *Etfal* (1875) gibi çocuk dergileri yayın hayatına girer (Okay, 2006, s. 516). Bu dergilerden sonra yayın hayatına girmeye başlayan çocuk dergilerine; *Ayine* (14 Kasım 1875), *Arkadaş* (9 Ekim 1876), *Tercüman-ı Hakikat* (1880), *Aile* (27 Mayıs 1880), *Bahçe* (22 Ekim 1880), *Çocuklara Arkadaş* (1 Nisan 1881), *Çocuklara Kıraat* (23 Aralık 1881), *Vasıta-i Terakki* (28 Nisan 1882), *Mecmua-i Nevresidegân*(1882/1883), *Etfal* (14 Ocak 1886), *Teşvik* (19 Nisan 1886), *Nümune-i Terakki* (7 Nisan 1887), *Debistan-ı Hired* (14 Nisan 1887), *Çocuklara Talim* (16 Aralık 1887), *Parça Bohçası* (1889/1890) dergilerini örnek verebiliriz (Küçük, 2010, s. 222).

Osmanlı Devleti döneminde Tanzimat'tan sonra başlayan çocuk gazetesi ve çocuk dergisi yayıncılığı Avrupa'da 18. yüzyılda başlar. 1722 yılında çıkmaya başlayan *Leipziger Wochenblatt für Kinder* ve *Nidergaschisches Wochenblatt für Kinder* ilk çocuk dergileri olarak kabul edilmektedir (Duman & Doğdu, 2015, s. 203).

Çocuk edebiyatının ayrı bir çalışma alanı olarak kabul edilmesiyle birlikte diğer çocuk edebiyatı türlerinde olduğu gibi çocuk dergileri ve gazeteleri giderek yaygınlaşmaya başlar. Bu bağlamda çocuk edebiyatı ile ilgili yayınların Türkiye dışında yaşayan soydaşlarımız arasında da gelişip ilerlediğini görürüz. Özellikle Balkanlar'da yaşayan Türkler, dillerini, kültürlerini yaşatmak ve çocukların dil ve düşünce gelişimini desteklemek ve ana dili öğretimine yardımcı olmak amacıyla yaşadıkları ülkelerde Türkçe çocuk dergileri ve gazeteleri çıkarmaya başlarlar. Bunların başında, Üsküp'te 1957-1972 yılları arasında Birlik gazetesinin çocuk dergisi olan *Tomurcuk*, *Sevinç* çocuk dergileri gelir (Okumuş, Kaçar & Kaçar, 2013, s. 269). Bulgaristan'da 1944-1989 yılı arasında yayınlanan *Eylülcü Çocuk*, *Filiz* çocuk gazeteleri ilk akla gelen diğer yayınlardır (Akgün, 2016, s. 58).

Bu çalışmada 1992-2019 yılları arasında Bulgaristan'da Türkçe yayınlanan Filiz çocuk gazetesinde yer alan yazılar türlerine göre incelenecektir. Böylece Türkiye'de hakkında fazla bilgiye sahip olunmayan Filiz çocuk gazetesinin çocuk edebiyatı ve Türkçe öğretimi alanında tanınarak gazeteyle ilgili farkı çalışmaların da yapılmasına katkı sunmak amaçlanmıştır.

Yöntem

Çalışmada nitel araştırma türlerinden olan doküman analizi kullanılacaktır. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Kuzu, 2013, s. 109). Doküman analizi, basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir. Nitel araştırmada kullanılan diğer yöntemler gibi doküman analizi de anlam çıkarmak, ilgili konu hakkında bir anlayış oluşturmak, ampirik bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirmektedir (Corbin & Strauss, 2008; Akt. Kırıl, 2020, s. 173). Bu bağlamda Filiz gazetesinin ulaşabildiğimiz sayıları taranarak yıllara ve sayılara göre gazetede yer alan edebi türler incelenecektir.

Evren ve örneklem

Çalışmanın evrenini Filiz çocuk gazetesinin bütün sayıları oluşturmaktadır. Filiz gazetesi 1992-2019 yılları arasında 27 yıl yayın hayatını sürdürmüş bir çocuk gazetesidir. Çalışmanın örneklemi 2011-2019 yılları arasında yayınlanan 123 sayı oluşturmaktadır.

Veri toplama aracı

Veriler doküman incelemesi yoluyla elde edilmiştir. Elde edilen veriler çalışmanın yöntemine uygun olarak incelenmiş ve Filiz çocuk gazetesini içerik analize tabi tutulmuştur. Yapılan araştırma sonucunda gazetede yer alan yazı türleri tespit edilerek incelenmiştir.

Bulgular

Çalışmaya konu olan 123 gazete tarama yoluyla incelenerek içerik analizi yapılacaktır. Yapılan inceleme sonunda çalışmanın amacı doğrultusunda tespit edilen türler bir tablo halinde verilecektir. Elde edilen bulgular doğrultusunda gazetede yer alan türlerle ilgili değerlendirmeler ve bu yazı türlerinden örnekler bu bölümde yer alacaktır.

Sürelî yayınlar çocuk edebiyatının önemli bölümünü oluşturur. Çocuklar her zaman bir hikâye, masal, şiir kitabı ya da bir roman alıp okumayabilirler. Fakat takip ettikleri bir sürelî yayında, çocuk edebiyatının her türünden örnekler bulabilirler. Bunun yanında karikatür, fıkra, bilmece, bulmaca, gibi eğlenceli tür ve etkinlikler sayesinde hem eğlenip hem de öğrenebilirler. Çocuk gazeteleri zevkli ve eğlendirici yazılarıyla çocuklarda ilgi uyandırır. Onlara edebiyat zevki ve sanat kültürü kazandırır (Ercan & Akpınar, 2014, s. 110). Ayrıca bu tür yayınların her sayıda çocuklara değişik sürprizler yapması, bazı okurlara hediyeler vermesi, çocukların kendilerine ait yazıları, resimleri bu yayınlarda paylaşmalarına imkân olması sürelî yayınları ilgi çekici yapmaktadır. Çocuk edebiyatı alanındaki sürelî yayınlar devamlılığını ve ilgi çekiciliğini koruyabilmek için okurlarını da sürece dâhil ederek içeriklerini okuyucularından gelen talep ve istekler doğrultusunda şekillendirmeye çalışırlar. Böylelikle okuyucular, dergiyi ya da gazeteyi sahiplenirler.

Bizim çalışmamıza konu ettiğimiz Filiz gazetesi 1992-2019 yılları arasında Bulgaristan'da Türkçe yayınlanmış, 27 yıl yayın hayatını sürdürmeyi başarmış bir çocuk gazetesidir. Gazete Muharrem Tahsin ve arkadaşları tarafından çıkarılmıştır. Muharrem Tahsin 2007 yılında vefat edinceye kadar gazetenin

yayın müdürlüğü görevini sürdürmüş, Tahsin'in vefatından sonra gazetenin yayın müdürlüğünü Osman Solakov devralmıştır. Gazetenin künyesine baktığımızda řu bilgileri görürüz.

Yayın Müdürü: Osman Solakov.

Dizayn: Nuri Numan.

Yayın periyodu: 15 günde bir.

Dizgi: şermin Tahsin.

Fiyatı: 0.20 Leva.

Gazetenin dizgisini yapan şermin Tahsin, gazetenin kurucularından Muharrem Tahsin'in kızıdır. Muharrem Tahsin çocuk edebiyatı alanında da çalışmaları olan bir yazardır. Çocuklar için yazdığı hikâyelere "Gel Kulağına Söyleyeyim" adlı eserinde yer vermiştir.

Filiz çocuk gazetesinin kurucularından biri olan ve başlangıcından kapanışına kadar derginin sayfa düzenini yapan Nuri Numan, Sofya'da Türkoloji eğitimi görmüş hâlâ Sofya'da yaşayan bir Türkologdur. Filiz gazetesinin fikir babası Muharrem Tahsin'dir. Gazete fikri Bulgaristan'da faaliyet gösteren, Hak ve Özgürlükler Hareketi tarafından desteklenir. Gazetenin kurucuları arasında Sevinç Solakova, Ahmet Tımyş, İsmail Çavuş, şaban Kalkan, İslam Beytullah Erdi yer alır. Gazetenin ilk çıktığı yıllarda baskı sayısı 4000-5000 arasındadır. Zamanla bu sayı 500'e kadar düşer ve 2019 yılında gazete kapanır.

Gazetenin muharrem Tahsin'den sonraki yayın müdürü Osman Solakov Filiz'in baskı sayısının azalmasını Bulgaristan'da Türkçenin zorunlu ders olmaktan çıkıp seçmeli ders olmasına bağlamaktadır. Türkçenin zorunlu ders olmaktan çıkıp seçmeli ders olmasıyla Türkçe ders alan öğrenci sayısı 100.000'den 6000'e kadar inmiş ve Filiz gazetesinin okur sayısı da azalmıştır (Türkiye'nin entelektüel birikimi (2023) *Bulgaristan'da Türkçenin Filiz'i 22 yaşında* <<https://www.dunyabizim.com/dunyada-kultur/bulgaristanda-turkcenin-filizi-22-yasinda-video-h18837.html> 18.01.2023> tarihinde erişilmiştir).

Filiz gazetesinin şekil özellikleri

Gazete renkli baskıya sahip, her sayı 12 sayfadan oluşmaktadır. Hacim olarak kâğıdı büyüklüğünde dergi formunda basılmıştır. Gazetede ilk sayfada sol üst köşede gazetenin adını görüyoruz. Gazete isminin olduğu bölümün üstünde "Okudukça büyüyoruz- büyüdükçe okuyoruz" sloganı yer almaktadır. İsmi olduğu bölümün sağ üst kısmında ağaç filizini andıran kalın bir çizgi üzerine iki küçük yaprak çizilerek gazetenin baş harfi "F" resmedilmiştir. Hemen bu resmin altında Kiril harfleriyle ve Latin harfleriyle "FİLİZ" yazısı yer almaktadır. Gazete başlığının altında gazeteye ait; basım yılı, sayısı, tarih ve fiyat bilgilerine yer verilmiştir. Bu bilgilerin altında "Ülkemizde Türkçe tek çocuk gazetesi" ibaresi yazmaktadır.

Şekil 1. Filiz çocuk gazetesinin künyesi.

Gazete seviye ve içerik olarak daha çok ilköğretim çağındaki öğrencilere ve çocuklara hitap eden bir içeriğe sahiptir. Fakat dergiye gönderilen resimlerden ve yazılardan gazetenin lise düzeyinde okuyucularının da olduğunu görmekteyiz. Bunun nedeni Bulgaristan'da Filiz gazetesinden başka Türk çocuklarının takip edebilecekleri Türkçe süreli çocuk yayını olmayışıdır. Gazetede çocuk okurlar tarafından gönderilen, şiir, mektup, resim, mani, bilmece hemen her sayfada yer almaktadır.

Gazetenin 3. sayfası sağ sütün okurlardan gelen mektuplar için ayrılmıştır. Bu köşede okuyuculardan gelen mektup içerikleri ve çocukların gazeteden istekleri, gazeteyle ilgili görüşleri yayınlanmaktadır. Aşağıda gazeteye çocuk okurlardan gelen bir mektup örneği yer almaktadır.

Gazetenin 5. sayfasında her çocuk dergisinde, gazetesinde görmeye alıştığımız “Biliyor musunuz?” bölümü yer almaktadır. Bu bölümde her konuda bilgiye, ilginç haberlere yer verilmektedir.

Filiz gazetesinin orta sayfaları 6. ve 7. sayfa hikâye ve masal türünde yazılara ayrılmış. Bu sayfalarda yayınlanan öykü ve masalların çocuklar tarafından ilgiyle okunmaları için yazı içeriğiyle uygun açıklayıcı, tamamlayıcı resimlerle süslenerek yayınlandığını görüyoruz. Gazetenin 8. sayfasındaki “Filiz Kalemler” bölümü okurlardan gelen yazılara ve resimler için ayrılmış.

Filiz gazetesinin Bulgaristan'da yaşayan Türk çocuklarına ana dillerini doğru kullanma konusunda rehberlik ederek önemli bir görev üstlendiğini söyleyebiliriz. Gazetenin 9. sayfası “Ana dilimiz Türkçe” başlığını taşımaktadır. Gazetenin bu bölümünde gazeteye gönderilen yazılarda görülen yazım yanlışları bir çizelge halinde yayınlanarak doğru yazımlarının nasıl olması gerektiği açıklanmaktadır. Bu bize yazılı anlatımda yazım yanlışlarının düzeltilerek öğrencilere geri bildirimde bulunmanın ve böylelikle yazım yanlışlarının pekişmeden düzeltilmesinin önemini hatırlatmaktadır. Yine bu bölümde atasözleri ve deyimlerin anlamlarına, bazı Türkçe kelimelerin anlamlarına ve Bulgarcadaki karşılıklarına yer verilmektedir.

Gazetenin 10. sayfasında okuyucular tarafından gönderilen, bilmeceler, fıkralar, kare bulmaca ve sudoku bulmaca yer almaktadır. Gazetenin bu sayfası, gülmece, bilmece, eğlence, oyun bölümüdür.

Filiz çocuk gazetesi içeriğini okurlarından gelen istekler üzerine şekillendiren bir anlayışa sahiptir. Bu açıdan gazetenin 11. sayfasında okurların talepleri doğrultusunda, futbol takımlarının, şarkıcıların, film yıldızlarının, Türkiye'de televizyonlarda yayınlanan dizilerdeki oyuncuların resimleri, posterleri yer almaktadır. Bu resimlerin, posterlerin dışında aralık ayının ikinci yarısında yayınlanan sayılarda yeni yıl

için takvim verilirken, eylül ayının ikinci yarısında yayınlanan sayılarda çocuklara haftalık ders programı hediye edilmektedir.

Gazetenin son sayfası 12. sayfadır. Bu sayfada Filiz gazetesinin çevre bilincini geliştirmek için yapılan haberler ve yazılar yer almaktadır. Gazetede çevre bilinci oluşturmak amacıyla "Filiz Çevre Kulübü" kurulmuş ve her sayıda kulübe yeni üye olan çocukların resimleri bu sayfada yayınlanmaktadır. Ayrıca bu sayfada gazetenin o sayısının yayınlandığı tarihlerde doğan çocukların doğum günlerini kutlayan mesajlar da yer almaktadır.

Filiz çocuk gazetesinde yer alan edebî türlerin dağılımı

Hikâye

Hikâye çocuk edebiyatının çok okunan türlerinden biridir. Çocuk edebiyatı kavramı ortaya çıkmadan önce de çocuklar sevdikleri yazarlara ait hikâyeleri okuyarak büyümüşlerdir. Çocuk edebiyatı klasikleri içerisinde değerlendirilen hikâyelerin çoğu özelde çocuklar için kaleme alınmasalar da çocukların beğenileri ve ilgileri onları çocuk edebiyatı alanında ilk akla gelen eserlerden yapmıştır. Türk edebiyatında Ömer Seyfettin'in hikâyeleri, dünya edebiyatında Daniel Defoe, Jules Verne'nin eserleri bu durumun örnekleridir.

Filiz çocuk gazetesinin her sayısında bir hikâyenin yer aldığını görüyoruz. Bu hikâyelerin çoğunluğu Bulgaristan'da yaşayan yazarlardan olmakla beraber Türkiye'den, Makedonya'dan, Kosova'dan gönderilen hikâye örneklerine de rastlamaktayız. Bu hikâyeler Filiz'in 6. sayfasında yer almaktadır. Gazetede kendisine ayrılan bölüme yerleşmeyen bazı uzun hikâyelerin devamını bir sonraki sayıda yayınlanmaktadır. Bazen hikâye için ayrılan sayfada iki kısa hikâye aynı anda yayınlandığı da olmaktadır. Gazetede yer alan hikâyelerin dili açık, anlaşılır ve gazetenin okur kitlesinin seviyesine uygundur. Gazetede hikâyeleri yayınlanan yazarlar, kendi ülkelerinde ve Türkiye'de çocuk edebiyatı alanındaki çalışmalarıyla bilinen yazarlardır. Bu yazarlardan bazıları şunlardır: Osman Solakov, Muharrem Tahsin, Mehmet Güler, Hasan Latif Sarıyüce, Lütfü Seyfullah, Fahri Kaya, Nadiye Ahmet, Georgi Mişev, Kazım Memiş, Latif Karagöz, Ali Samedoğlu, Ahmet Tezcan, Gülten Dayioğlu, Ömer Seyfettin, Niyazi Birinci, Mustafa Ruhi şirin, Mevlâna İdris Zengin.

Masal

Çocukluk çağının ilk edebî ürünleri olan masallar çocuk edebiyatının en temel türü olmuştur. Masal çocukların dil ve düşünce gelişimine katkı sunarken onların hayal güçlerinin sınırlarını genişletir. Masal dinlemek çocuklarda dinleme becerilerinin gelişmesini sağlarken okul çağındaki çocukların da okuma ve anlama becerilerinin gelişmesini destekler. Bu nedenle Filiz çocuk gazetesinde her sayıda bir masala yer verilmiştir. Gazetede Ezop, La Fontaine, Grimm kardeşlerden alınma masalar, Makedon, Türk, Portekiz, Polonya halk masalları, Mevlana İdris Zengin, Ali Akbaş, Mustafa Ruhi şirin, Gülten Dayioğlu gibi yazarlara ait sanat masalları da yer almaktadır. Hikâye örneğinde olduğu gibi masal için ayrılan gazete sayfasına sığmayan masalların devamı bir sonraki sayıda yayınlanmaktadır. Bazen de aynı sayfada iki kısa masalın birlikte yayınlandığını da görmekteyiz.

Şiir

Çocukların severek okudukları türlerden birisi de çocuk şiirleridir. Filiz çocuk gazetesinde diğer türlere göre en fazla şiir yer almaktadır. Bu şiirlerin bir bölümü, Bulgaristan, Makedonya, Yunanistan, Kosova ve Türkiye'den bilinen, dünyaca tanınan şairlerin şiiriyken bazı şiirler gazetenin okuyucu kitlesini oluşturan çocuklardan gelen şiirlerdir. Gazetede şiirleri yayınlanan şairlere Hüseyin Köse, İsa Cebeci,

Sabri Alagöz, Naim Şaban, Şermin Şaban, Şaban Kalkan, Osman Baymak, Nurten Remzi, Necati Zekeriya, Lütfü Seyfullah, Mustafa Ruhi Şirin, Tevfik Fikret, Nazım Hikmet, Ahmet Kutsi Tecer Sabahattin Ali, Ali Akbaş'ı örnek verebiliriz. Türk şairlerden Nazım Hikmet gazetesinin yazı kadrosu tarafından ilgiyle takip edilmekte, doğum ve ölüm yıldönümlerinde gazetesinin ilk sayfasında resmine ve şiirlerine yer verilerek anılmaktadır.

Deneme

Bir düşünce yazısı olan deneme tür olarak çocuk edebiyatı türleri arasında olmasa da çocuklar için hazırlanan dergilerde, gazetelerde deneme örneklerine rastlamaktayız. Filiz çocuk gazetesinde en az yer alan tür denemedir. Gazetede yer alan denemeler çocuklara okuma alışkanlığı kazandırma, onlarda iyilik, güzellik duygusunu geliştirme amacıyla yazılan deneme örnekleridir.

Mani

Anonim halk edebiyatı nazım tür olan mani çocuk edebiyatı içerisinde de yer alan bir edebiyat ürünüdür. Maniler kısa mısralardan ve tek dörtlükten oluşmaları nedeniyle okunması, söylenmesi ve ezberlenmesi kolaydır. Bu nedenle çocuklar tarafından kendi aralarındaki oyunlarda, eğlencelerde sevilerek okunan, söylenen eserlerdir. Filiz çocuk gazetesinde yer alan maniler gazeteye okurlar tarafından gönderilmektedir. Bunlar Bulgaristan'ın farklı bölgelerinde söylenen mani örnekleridir.

Bilmece

Anonim halk edebiyatı türlerinden bir başkası olan bilmece, çocukların ilgisini çeken türlerdendir. Çocuklar büyüklerine ya da akranlarına bilmeceler sorarak hem eğlenir hem de öğrenirler. Bilmeceler çocukların hızlı ve analitik düşünme becerilerini geliştirmesi bakımından dil ve düşünce gelişimine katkı sunarlar. Ayrıca çocuklar kendi aralarındaki oyunlarda sordukları bilmeceleri bilenlere ödül verirken, bilmeyenlere de cezalar vererek hoşça vakit geçirirler. Filiz gazetesinde şiir türünden sonra en çok yer alan ikinci tür bilmecedir. Gazetede yer alan bilmeceler okuyucular tarafından gönderilmiştir.

Fıkra

Mizahî fıkralar eğlendirirken düşündürür, her yaşta insanın hoşuna giden halk edebiyatı ürünleridir. Süreli çocuk edebiyatı yayınlarında olmazsa olmaz bölümlerden birisi de mizah, gülmece bölümleridir. Filiz çocuk gazetesinde 10. sayfada yer alan “*gülmece, bilmece, eğlence, oyun*” bölümünde sayıları 3 ila 5 arasında değişen fıkralara yer verilmiştir. Bu fıkralar arasında “*Gabrovolu fıkraları*” ve “*Nasrettin Hoca fıkraları*” çoğunluktadır. Gabrovolu fıkralarında adı geçen “Gabrovo” Bulgaristan'ın tam merkezinde bir şehirdir. Bu şehrin sembolü kuyruğu kesik bir kedidir. Bu sembol Gabrovoluların dillere destan olmuş şakaları, mizahî yönü ve cimriliklerinden kaynaklanmaktadır. Kuyruksuz kedinin anlamı kedinin kapıdan daha çabuk girmesi ve evi soğutmamasıdır. Gabrovolular, Türkiye'deki Karadenizliler gibi mizah sever insanlardır. Bu nedenle 1972 yılında eski bir deri fabrikasını *mizah ve yergi evi* olarak müze haline getirmişlerdir (Bulgaristan radyosu (2023). *Gabrova mizah ve hiciv evi 50. yılını kutluyor*. <<https://bnr.bg/tr/post/100144314/gabrovoda-mizah-ve-yergi-evi-40-yasinda>, adresinden 19.01.2023> tarihinde erişilmiştir).

Kitap özeti

Filiz çocuk gazetesinde deneme türünden sonra en az yer alan tür kitap özettir. Bunun sebebi ise deneme ve kitap özetlerinin okurlar tarafından gazeteye gönderilmesidir. Gazetesinin bazı sayılarında çocukların okudukları kitapların özetini gazeteye göndererek yayınlanmasını istediklerini görmekteyiz.

Bilgilendirici yazılar

Gazetede yayınlanış sıklığı açısından şiir ve bilmecedan sonra üçüncü sırada olan yazı türü bilgilendirici yazılardır. Çocuk dergilerinde ve gazetelerinde sıklıkla gördüğümüz bir tür olan bilgilendirici yazılarda hemen her konuda bilgiye yer verilmektedir. Dünyadan, Türkiye’den derlenen bu yazılar genç okurlara bilim, teknoloji, icatlar, tıp, sosyal medya, doğa olayları, hayvanlar âlemi gibi konularda bilgiler vermektedir.

Filiz çocuk gazetesinde bu türlerin dışında okuyucular için hem eğitici hem de eğlendirici etkinlikler de yer almaktadır. Bu amaçla gazetenin her sayısında “*kare bulmaca*”, “*sudoku*”, “*sözcükleri eşleştirme*”, “*resimler arasındaki farkları bulma*” gibi değişik etkinlikler bulunmaktadır. Gazetenin “*Sözlük*” bölümünde sözcüklerin, atasözleri ve deyimlerin anlamları ve bunların doğru kullanımlarına dair örnekler, Türkçe yazım kurallarıyla ilgili bilgiler olmak üzere farklı konularda açıklamalar yer almaktadır. Bu yönüyle gazete Bulgaristan’da ilköğretim çağındaki öğrenciler başta olmak üzere bu bölgede Türkçe konuşan, Türkçe okuyup yazan her yaştan okuyucuya ana dili öğretilmesi konusunda katkı sağlayan bir süreli yayındır. Bunun sebeple Bulgaristan başta olmak üzere Balkanlarda yaşayan Türk çocukları için önemli bir yayın organı olan gazete yayın hayatını 27 yıl sürdürmüştür. Gazetenin kurucuları ve yayın ekibi dinamik bir yayıncılık politikası takip ederek gazete içeriğini zamanın gereğine göre yenilemişlerdir. Filiz çocuk gazetesini incelediğimizde internetin ve bilişim teknolojilerinin yaygınlaşmaya başladığı 2000’li yıllardan sonra gazetede sosyal medyada yer alan kişilere ve bilgilere de yer verildiğini görmekteyiz. Okuyucularla iletişim kurmak için gazetenin yayınlandığı ilk yıllarda mektup adresi paylaşılrken sonraki sayılarda okuyucularla iletişim kurmada ve gazeteye yazı göndermede elektronik posta adresinin de kullanıldığını, gazetenin yeni sayılarının facebook üzerinden paylaşıldığını görüyoruz.

Tablo 1: Filiz çocuk gazetesinde yer alan yazı türlerinin yıllara göre dağılımı

Yıl	Hikâye	Masal	Şiir	Deneme	Mani	Bilmece	Fıkra	Kitap özet	Bilgilendirici yazı	Gazete sayısı
2011	15	15	86	2	51	65	54	4	43	15
2012	15	16	112	6	53	78	50	7	52	16
2013	15	15	63	3	52	81	41	5	38	15
2014	12	12	65	-	37	63	34	7	45	12
2015	15	16	102	1	57	97	55	7	52	16
2016	15	15	98	3	54	83	51	4	47	16
2017	10	11	82	1	74	52	34	5	35	11
2018	13	13	86	1	26	55	38	1	50	11
2019	11	11	90	3	13	50	35	1	49	11
Toplam	121	124	784	20	417	624	392	41	411	123

Tartışma ve sonuç

Masal, efsane, ninni, halk hikâyeleri gibi sözlü edebiyat ürünlerinin yeniden kaleme alınmasıyla ilk örneklerini gördüğümüz çocuk edebiyatı alanında gün geçtikçe özgün, yeni eserler verilmiş ve böylece çocuk edebiyatı eserleri tür ve içerik açısından zenginleşerek geniş kitlelere ulaşmayı başarmıştır. Matbaanın icadıyla kitap sahibi olmanın hem kolaylaşması hem de ucuzlaması çocukların kitaba ulaşımını kolaylaştırdı. Avrupa’da sanayi devriminden sonra insanların hayat standartlarının yükselmesi, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına cevap verecek çocuk kitaplarının çoğalmasını sağladı.

Böylece çocuklar sadece kendileri için yazılan eserleri okumakla yetinmeyerek yetişkinler için yazılmış nitelikli eserleri de okudular. Bu durum çocuk edebiyatı yazar ve yayıncılarını çocuklar için kitap dışında farklı yayınlar hazırlamaya sevk etti. Böylelikle dergi, gazete, çizgi roman gibi süreli yayınlar çocuk edebiyatı içerisinde yer almaya başladı.

Avrupa'da ilk örneklerini veren süreli çocuk yayınları Tanzimat'ın getirdiği yeniliklerle birlikte Osmanlı Devleti'nde de ilk örneklerini vermeye başladı. Matbaanın yaygınlaşması gazete ve dergi sayısının çoğalmasını sağladı. Bu gelişmelerden sonra süreli çocuk yayınları hızla artmaya başladı. Cumhuriyetin ilanından ve harf devriminden sonra başlayan okullaşma ve okuryazar oranındaki artış, çocuk yayınlarına olan ilgiyi artırdı. Harf devriminden sonra çıkmaya başlayan *Ateş* (1930), *Çocuk sesi* (1932), *Afacan* (1934), *Yavrutürk* (1936), *Gelincik* (1936) ve *Şen Çocuk* (1945) gibi dergiler yayın hayatına başladı (Kuyucu ve Kırık, 2020). Bu dergiler dışında gazetelerin adıyla çıkan *Tercüman Çocuk*, *Milliyet Çocuk*, *Türkiye Çocuk* gibi çocuk dergileri Türkiye'de süreli çocuk yayınlarının öncüleri oldular.

Türkiye dışında yaşayan Türkler de yaşadıkları ülkelerde çeşitli yayın faaliyetleriyle dil ve kültürlerini yaşatırken bir yandan da çocuklara dönük yayınlarla onların hem ana dillerinden kopmalarını engellemişler hem de çocuk edebiyatı alanında kendi edebiyatlarını oluşturmuşlardır. Bunlar arasında yer alan Bulgaristan'da yaşayan Türkler, Filiz çocuk gazetesiyle uzun bir süre Türkçenin sesini sadece Bulgaristan'da yaşayan soydaşlarımıza değil, Makedonya, Kosova, Türkiye ve Kıbrıs' a kadar duyurmuşlardır.

1992-2019 yılları arasında 27 yıl yayın hayatını sürdüren Filiz gazetesinde çocukların ilgilerini çekecek, onlara okuma ve yazma alışkanlığı kazandıracak türlere ve etkinliklere yer verilmiştir. Gazete aynı zamanda çocukların kendi yazdıklarını ve okuduklarını paylaşacakları bir ortam hazırlamıştır. Gazetede yer alan edebî türlere baktığımızda sırasıyla: şiir, bilmece, mani, bilgilendirici yazı, fıkra, masal, hikâye, kitap özeti, deneme türlerinin okuyucuya sunulduğunu görmekteyiz. Gazetede yer alan yayınların ilk sıralarında manzum eserlerin olması çocukların ölçülü, kafiyeli, ahenkli çocuk edebiyatı türlerini çok okuduklarını, beğendikleri şiirleri, manileri ezberlerler. Bu manzum türler çocuklarda estetik zevkin gelişmesine de katkı sağlar. Düz yazı türünde bilgilendirici yazıların çokluğu, gazetenin okur kitlesinin çocuklar olması nedeniyle onlardaki merak duygusuna hitap eden ilginç haberlerin ve bilgilerin bu bölümde sunulmasındandır. Bilgilendirici yazılardan sonra fıkraların gelmesi çocukların mizahı sevmelerinin bir işaretidir. Bu tür yazılar çocukları eğlendirirken düşündüren ve eğiten yazılardır. Fıkralardan sonra gazetenin her sayısında bir hikâyeye ve masala yer verilmiştir. Bu yazılar hem Türk edebiyatından hem de dünya edebiyatından seçkin örneklerdir. Gazetenin kurucusu Muharrem Tahsin ve arkadaşlarının aynı zamanda yazar ve şair olmaları bu gazetede Türk ve dünya edebiyatından tanınmış isimlerin eserlerine yer verilmesini sağlamıştır. Bu durum ayrıca gazetede yayınlanmak üzere seçilen eserlerin nitelikli olmasını da beraberinde getirmektedir. Gazetede en az yer verilen düz yazı örnekleri deneme ve kitap özettir. Bunun sebebi ise bu türlerdeki yazıların gazeteye okuyucularca gönderilmesidir. Çocuklar okudukları kitaplara ait özetleri ve kendi yazdıkları deneme türündeki eserleri gazeteye göndermekte ve bunlar arasından seçilenler gazetede yayınlanmaktadır.

Sonuç olarak Filiz gazetesi sadece bir çocuk gazetesi değil, Bulgaristan'da ve Balkanlarda yaşayan Türk çocuklarının okuma, yazma alışkanlığı ve zevki kazanmalarına, Türkçenin yaşatılmasına, ana dili öğretimine de katkı sağlamıştır.

Kaynakça

- Acer, E. G. (2021). Osmanlı mizah basınının bir temsilcisi: Latife Gazetesi (1874-1875). *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (1), 99-117.
- Akgün, A. (2016). *Bulgaristan Türkleri çocuk edebiyatı (dönemler-temsilciler-türler)*. Ankara: Bengü Yayıncılık.
- Duman, D. ve Doğdu, M. (2015). Erken cumhuriyet dönemi çocuk dergilerinde tasarruf bilinci oluşturma çabaları, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, XV/31, 201-221.
- Ercan, A. N. ve Akpınar, Ş. (2014). Eski harfli bir çocuk gazetesi: Sadâkat/Etfâl, *Tübar -XXXVI-* Güz, 109-130.
- Gezmen, B. (2019). Bir eğitim aracı olarak çocuk dergileri “Mavi Kırlangıç” çocuk dergisi, *Erciyes İletişim Dergisi*, Cilt 6, Sayı 1, 59-80.
- Kemiksiz, Ö. (2021). Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyleri, *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(3), 973-992.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi, *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 15, 170-189.
- Koç, R. (2007). Tanzimat ve meşrutiyet dönemi aydınlarının Türk dilinin eğitimine ve yapısına bakışları, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı 33, 11-25.
- Kuyucu, M. ve Kırık, A. M. (2020). Geçmişten günümüze Türkiye’de çocuk dergiciliği ve günümüz çocuk dergilerinin oluşturduğu fırsatlar. A. M. Kırık (Ed.), *Geleneksel medyada çocuk ve iletişim* içinde (ss. 13-38). Ankara: Çizgi kitabevi.
- Kuzu, A. (2013). Veri toplama yöntem ve araçları. A. A. Kurt (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri* içinde (ss. 93-115). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Küçük, S. (2010). İlk Türkçe çocuk dergileri ve “Çocuklara Mahsus Gazete”, *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı 24, 221-257.
- Okay, C. (2006). Eski harfli çocuk dergileri, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Cilt 4, Sayı 7, 511-518.
- Okumuş, S., Kaçar, H. ve Kaçar, E. (2013, 14-16 Kasım). *Makedonya’da Türkçe yayımlanan bir çocuk dergisi: Tomurcuk (şekil, muhteva ve yazar kadrosu açısından inceleme)*. (Ed. A, Balaban ve B, Çağlayan) Tiran-Arnavutluk. *Uluslararası dil ve edebiyat çalışmaları konferansı “Balkanlarda Türkçe” bildiri kitabı 2. cilt*, içinde (268-275). Tiran: Üniversitesi Hëna e Plotë Press.
- Şimşek, H. (2001). XIX. Yüzyıl çocuk dergiciliği ve eğitsel işlevleri üzerine, *Millî Eğitim Dergisi*, Sayı 151, 1-9.
- Bulgaristan Radyosu (2023). *Gabrova mizah ve hiciv evi 50. yılını kutluyor*. <<https://bnr.bg/tr/post/100144314/gabrovoda-mizah-ve-yergi-evi-40-yasinda>, adresinden 19.01.2023> tarihinde erişilmiştir.
- Türkiye’nin Entelektüel Birikimi (2023) *Bulgaristan’da Türkçenin Filiz’i 22 yaşında* <<https://www.dunyabizim.com/dunyada-kultur/bulgaristanda-turkce-nin-filizi-22-yasinda-video-h18837.html> 18.01.2023> tarihinde erişilmiştir.

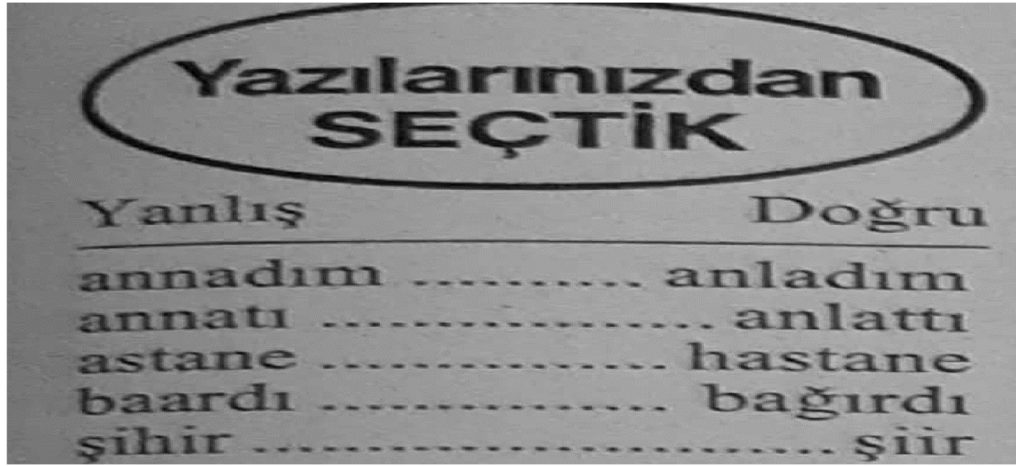
Ek

Resim 1. Filiz çocuk gazetesinin künyesi.

Adres | **Address**
RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi | RumeliDE Journal of Language and Literature Studies
e-posta: editor@rumelide.com | **e-mail:** editor@rumelide.com,
tel: +90 505 7958124 | **phone:** +90 505 7958124

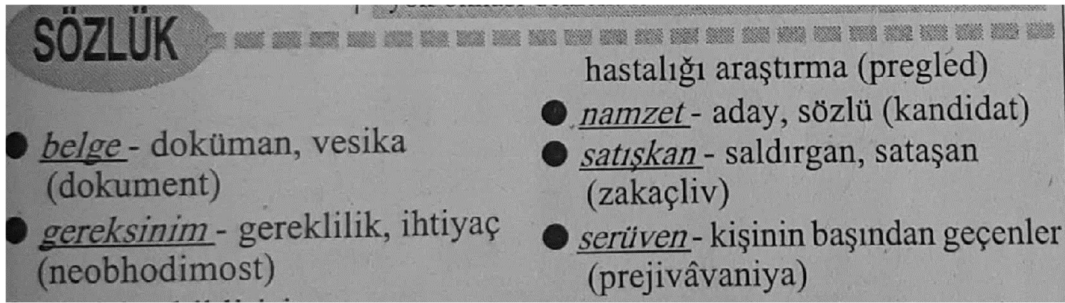
Resim 2. Filiz çocuk gazetesine çocuklar tarafından gönderilen resim örneği.

Resim 3. Çocukların gazeteye gönderdiği yazılarda tespit edilen yazım yanlışlarının düzeltilerek doğru yazımlarının gösterilişine örnek.

Resim 4. Filiz çocuk gazetesine okuyucular tarafından gönderilen bir mektup.

Resim 5. Kelime öğretimiyle ilgili bir örnek.

BİR ÇUVAL GÖZLÜK

(Öykü)

(6. sayfada devam ediyor)

Çocuk gözlüklerinin her birini ayrı ayrı seviyor ve kendi eseri olduğu için onlara değer veriyordu. Bir gün...

Bir gün çocuk müthiş bir gerçeği farketti: Ay gözlüğünü takmadığı zaman ay'ı göremiyordu. Müzik gözlüğünü takmadığı zaman şarkıyı işitmiyordu.

Pazartesi gözlüğünü takmazsa o günün pazartesi anlamıyordu. Balık gözlüğünü takmazsa ba-

lık tutamıyordu.

Menekşe gözlüğünü takmazsa menekşenin kokusunu duymuyordu.

“Aman Allahım, bana ne olmuş böyle” dedi. Ve artık yeni şeyler görmek, yeni şeyler öğrenmek istemedi. Çünkü gördüğü şeyler için yeni gözlükler yapmaktan yorulmuştu.

Yorulmuştu.

Mevlâna İDRİS
Türkiye

Resim 6. Mevlâna İdris Zengin'in Filiz çocuk gazetesinde yer alan bir hikâyesi.

BENİM OĞLAN FOTOĞRAFLA BÜYÜYOR

*İçimde acısı var yemişi koparılmış bir dalın,
gitmez gözümünden hayali Halice inen yolun,
iki gözü bir bıçaktır yüreğime saplanmış
evlât hasretiyle hasreti İstanbul'un.*

*Ayrılık dayanılır gibi değil mi?
Bize pek mi müthiş geliyor kendi kaderimiz?
Elâleme haset mi ediyoruz?
Elâlemin babası İstanbul'da hapiste,
elâlemin oğlunu asmak istiyorlar
yol ortasında
güpegündüz.
Bense burda rüzgâr gibi
bir halk türküsü gibi hürüm,
sen ordasın yavrum,
ama asılamıyacak kadar küçüksün henüz.
Elâlemin oğlu katil olmasın,
elâlemin babası ölmesin,
eve ekmekle uçurtma getirsin diye,
orda onlar aldı göze ipi.*

*İnsanlar,
iyi insanlar,
seslenin dünyanın dört köşesinden
dur deyin,
cellât geçirmesin ipi.*

Nâzım HİKMET RAN

Resim 7. Nazım Hikmet'in Filiz çocuk gazetesinde yayınlanan bir şiiri.